

არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულება

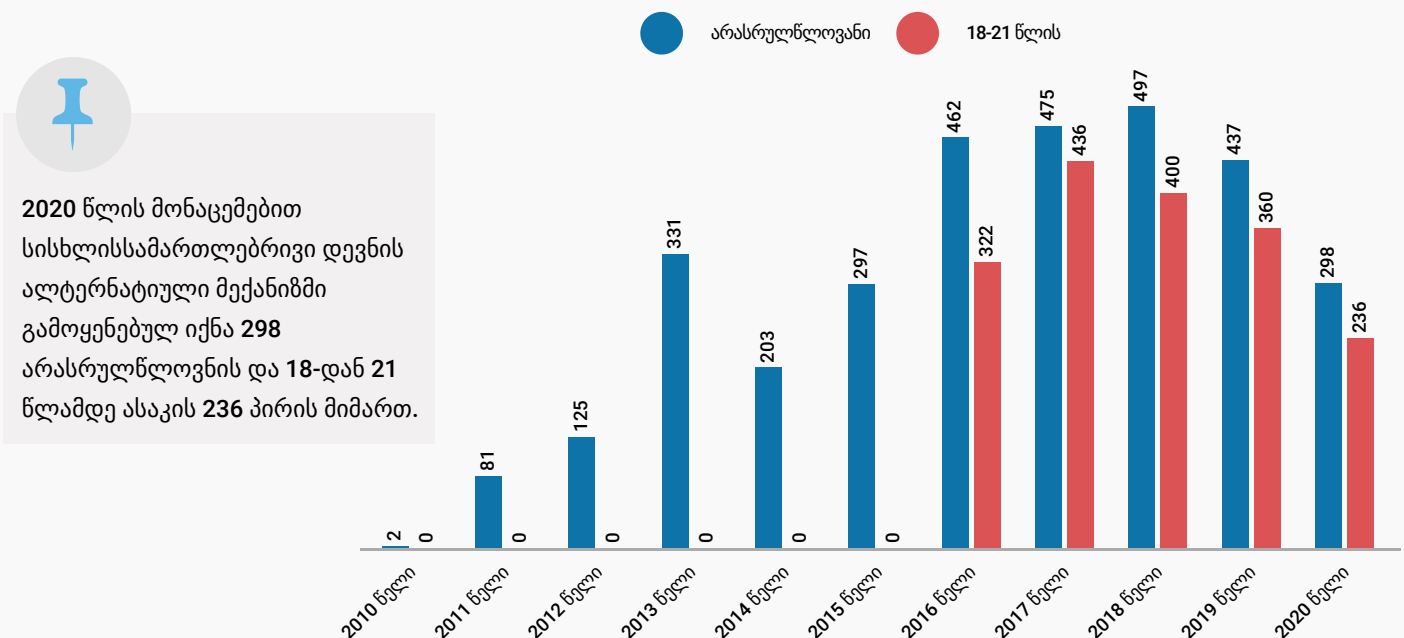
არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულება პროკურატურის ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულებაა. უკანასკნელი წლების განმავლობაში უწყებამ არაერთი წარმატებული ნაბიჯი გადადგა არასრულწლოვანთა საუკეთესო ინტერესებსა და კეთილდღეობაზე ორიენტირებული, ეფექტიანი მართლმსაჯულების სისტემის დანერგვის მიზნით.

არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულებაში არსებული ერთ-ერთი მთავარი მიღწევა სისხლისსამართლებრივი დევნის ალტერნატიული ღონისძიებების ეფექტიანი გამოყენებაა. ამ მიმართულებით განხორციელებულმა რეფორმებმა გაზარდა არასრულწლოვანთა და 18-დან 21 წლამდე ასაკის პირთა განრიდების გამოყენების მაჩვენებელი, რაც არასრულწლოვნის საჭიროებებზე ორიენტირებას და პროცესში დაზარალებულის აქტიურ მონაწილეობას უწყობს ხელს.

2010 წლიდან დღემდე მზარდია განრიდების მაჩვენებელი. განრიდების რაოდენობის ზრდასთან ერთად კი გაუმჯობესებულია არასრულწლოვანთა მიმართ განრიდების პროცედურებისა და სისხლისსამართლებრივი დევნის განხორციელების ხარისხი, არასრულწლოვანთა მიმართ გადაწყვეტილების მიღება მაქსიმალურად შემჭიდროვებულ ვადებშია უზრუნველყოფილი.

2010-2020 წლებში 14-დან 21 წლამდე ასაკის სულ 4962 პირია განრიდებული, საიდანაც 3208 არასრულწლოვანია, ხოლო 1754 18-დან 21 წლამდე ასაკის პირი.

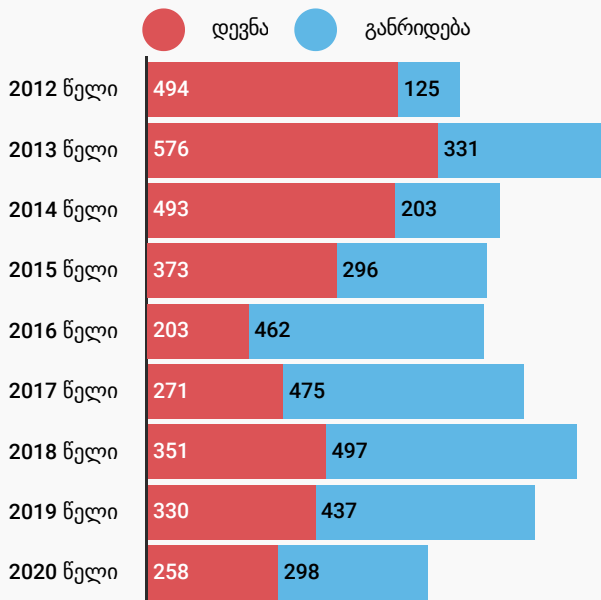
21 წლამდე პირების განრიდების სტატისტიკა წლების მიხედვით

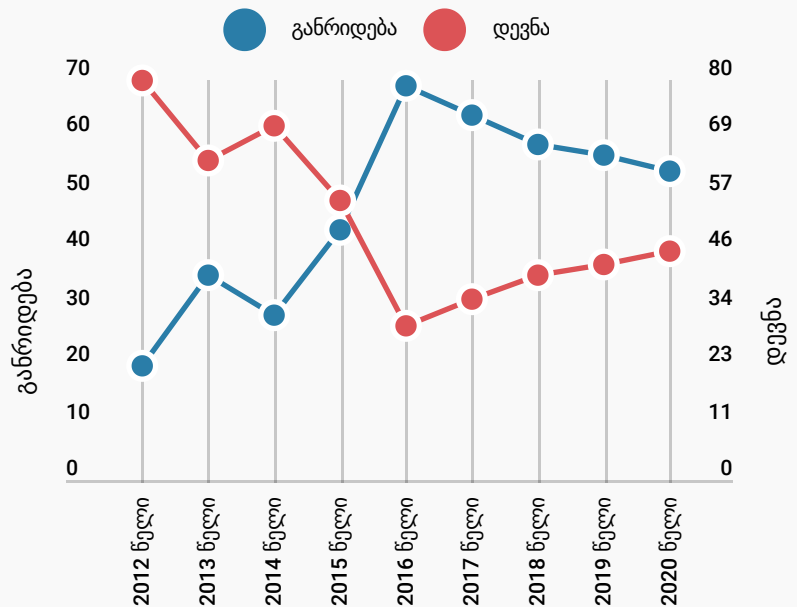
2016 წლიდან განრიდება-მედიაციის პროგრამაში ჩართულ პირთა რაოდენობა ბევრად აღემატება სისხლისსამართლებრივ პასუხისგებაში მიცემულ არასრულწლოვანთა რაოდენობას. არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსის ამოქმედებამდე განრიდების მაჩვენებელი 50%-ზე დაბალი იყო. 2016-2017 წლებში დანაშაულის ჩადენაში მხილებულ არასრულწლოვანთა საერთო რაოდენობის 60%-ზე მეტი იქნა განრიდებული, ხოლო 2018 წელს ეს მონაცემი 59% შეადგენდა. 2018 წელს, 2017 წელთან შედარებით, 5%-ით იყო შემცირებული არასრულწლოვანთა განრიდების მაჩვენებელი სისხლისსამართლებრივ დევნასთან მიმართებით, რაც არასრულწლოვანთა მიერ დანაშაულის ჩადენის ზრდით გახლდათ განპირობებული.

2017 წელს განრიდებულ და დევნადანწყებულ არასრულწლოვანთა საერთო რაოდენობა 746-ს შეადგენდა, ხოლო 2018 წელს - 848 ერთეულს. რაც შეეხება 2019 წელს, არასრულწლოვანთა მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების მაჩვენებელთან მიმართებით, განრიდების პროცენტული მაჩვენებელი 57%-ს წარმოადგენდა. 2020 წელს, ბოლო 5 წლის განმავლობაში, სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების მაჩვენებელთან მიმართებით, არასრულწლოვანთა მიმართ განრიდების გამოყენების შედარებით დაბალი ხვედრითი წილი დაფიქსირდა. 2020 წლის განმავლობაში ბრალდებულ და განრიდებულ არასრულწლოვანთა საერთო მაჩვენებელი - 556-ია, საიდანაც განრიდებულია - 298 (54%), ხოლო ბრალდებულია - 258 (46%) არასრულწლოვანი.

არასრულწლოვანთა მიმართ განრიდებისა და სისხლის სამართლებრივი დევნის მაჩვენებელი

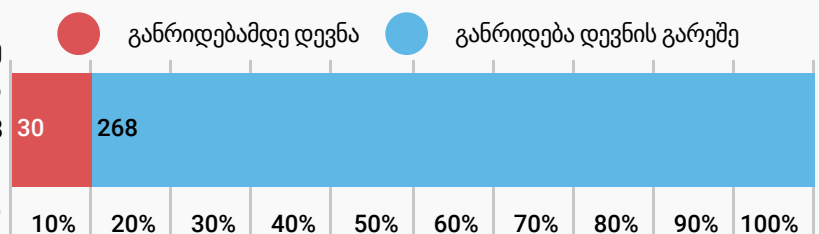

არასრულწლოვანთა განრიდებისა და სისხლის სამართლებრივი დევნის პროცენტული თანაფარდობა

2020 წელს არასრულწლოვანთა ბრალდების შედარებით მაღალი მაჩვენებელი განრიდებასთან მიმართებაში COVID19-ის გავრცელების პრევენციის მიზნით მიღებული გადაწყვეტილებით იყო განპირობებული. საქართველოს პროკურატურისა და იუსტიციის სამინისტროს სსიპ „დანაშაულის პრევენციის ცენტრის, არასაპატიმრო სასჯელთა აღსრულებისა და პრობაციის ეროვნული სააგენტოს“ წარმომადგენელთა ურთიერთთანამშრომლობის საფუძველზე, „არასრულწლოვნის მიმართ განრიდების/განრიდებისა და მედიაციის პროგრამის გამოყენების წესისა და მხარეებს შორის გასაფორმებელი ხელშეკრულების ძირითადი პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2016 წლის 1 თებერვლის N120 ბრძანებაში განხორციელებული ცვლილებებით შემოღებულ იქნა განსაკუთრებული ღონისძიებები, რომელთა თანახმად, ქვეყანაში საგანგებო მდგომარეობის არსებობის პერიოდით შეჩერდა განრიდება-მედიაციის პროგრამა, გარდა იმ სისხლის სამართლის საქმეებისა, რომლებზეც იწერებოდა სისხლის სამართლის კანონმდებლობით დადგენილი ხანდაზმულობის ვადები. მიუხედავად აღნიშნულისა, განსაკუთრებული ღონისძიების მოქმედების ფარგლებშიც კი, შესაძლებელი გახდა 298 არასრულწლოვნის განრიდება-მედიაციის პროგრამაში ჩართვა.

2020 წელს კვლავ დაბალია განრიდებაზე სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების მაჩვენებელი. განრიდებული 298 არასრულწლოვანიდან, განრიდებაზე დევნა დაიწყო მხოლოდ 30 არასრულწლოვნის მიმართ.

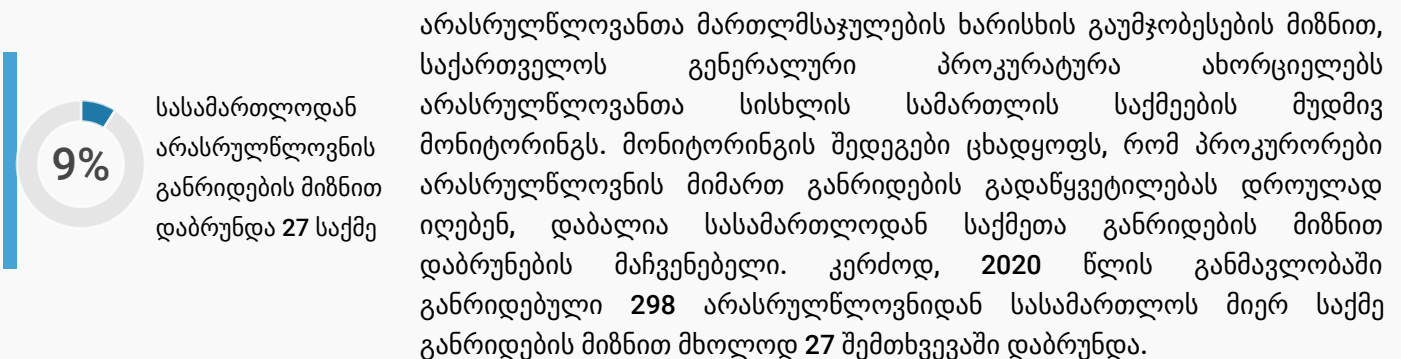

2019-2020 წლებში, 2018 წელთან შედარებით გაზრდილია მძიმე დანაშაულებზე არასრულწლოვანთა განრიდების მაჩვენებელი.

2017 წელს, სულ განრიდებული 475 არასრულწლოვანი პირიდან, მძიმე დანაშაულის ჩადენის გამო განრიდება გამოყენებულ იქნა 220 პირის მიმართ, რაც განრიდებული არასრულწლოვანების 46%-ს წარმოადგენდა. 2018 წელს ეს მაჩვენებელი 497 არასრულწლოვანიდან 199-ს წარმოადგენდა, რაც განრიდებულ არასრულწლოვანთა საერთო რაოდენობის 40% გახლდათ. 2019 წელს სულ განრიდებული 437 არასრულწლოვანიდან, მძიმე კატეგორიის დანაშაული ჩადენილი ჰქონდა 197 არასრულწლოვანს, რაც განრიდებულ არასრულწლოვანთა საერთო რაოდენობის 45%-ია. 2020 წელს განრიდებული 298 არასრულწლოვანიდან კი მძიმე კატეგორიის დანაშაული ჩადენილი ჰქონდა 121-ს, რაც საერთო რაოდენობის 41%-ს წარმოადგენს.

2020 წელს ისევე, როგორც გასულ წლებში, განრიდება უმეტესად გამოყენებული იქნა საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 177-ე მუხლით გათვალისწინებულ დანაშაულებზე. 298 განრიდებული არასრულწლოვანიდან სისხლის სამართლის კოდექსის 177-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაული ჩადენილი ჰქონდა 188 პირს (63%).

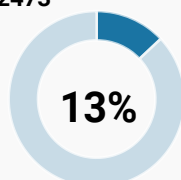

განრიდება-მედიაციის პროგრამის ეფექტიანობის განმსაზღვრელი ერთ-ერთი მთავარი კრიტერიუმი განრიდების ხელშეკრულების პირობების დარღვევა და განმეორებითი დანაშაულის მაჩვენებელია. 2020 წლის მონაცემების მიხედვით, საანგარიშო პერიოდში განრიდებული 298 არასრულწლოვანიდან მხოლოდ 6-მა ჩაიდინა განმეორებითი დანაშაული (2%).

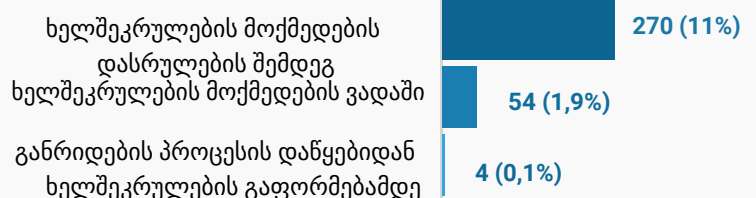
საქართველოს გენერალური პროკურატურის საპროკურორო საქმიანობაზე ზედამხედველობისა და სტარტეგიული განვითარების დეპარტამენტის მიერ განხორციელდა **2010-2018 წლებში განრიდებულ არასრულწლოვანთა მიერ განმეორებითი დანაშაულის კვლევა. კვლევის შედეგების თანახმად, რეციდივის მაჩვენებელი ასეთია: 2010-2018 წლებში განრიდებული 2473 არასრულწლოვანიდან განმეორებითი დანაშაული ჩადენილი ჰქონდა 328-ს (13%). აქედან დადგენილების გამოტანიდან ხელშეკრულების გაფორმებამდე განმეორებითი დანაშაული ჩადენილი ჰქონდა 4 (0,1%) არასრულწლოვანს, ხელშეკრულების მოქმედების ვადაში - 54 (1,9%) არასრულწლოვანს, ხელშეკრულების მოქმედების დასრულების შემდეგ - 270 (11%) არასრულწლოვანს.**

2010-2018 წლებში სულ განრიდებული არასრულწლოვანი 2473

სულ განმეორებითი დანაშაული ჩაიდინა 328 პირმა

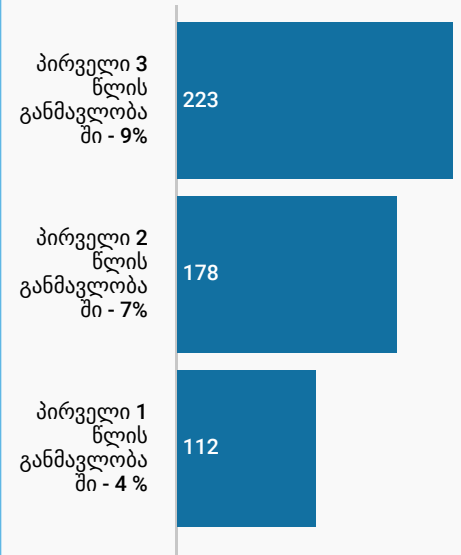
განმეორებითი დანაშაული ჩაიდინა

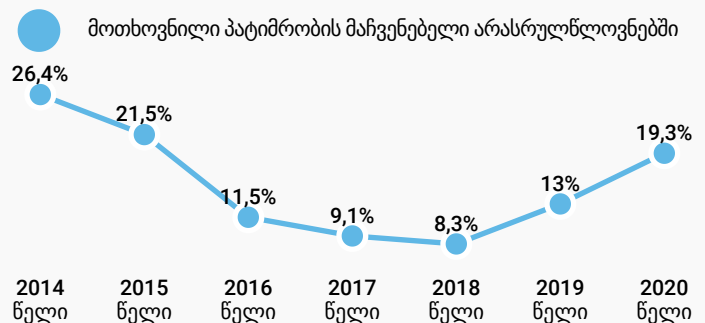
არასრულწლოვანთა განრიდების რეციდივი - 9%

განრიდების პროგრამის შეფასების მიზნით, საერთაშორისო ექსპერტთა რეკომენდაციის შესაბამისად, რეციდივის განსაზღვრის ნიშნულად აღებულ იქნა განმეორებითი დანაშაულის მაჩვენებელი ხელშეკრულების დასრულებიდან 3 წლის ვადაში. **2010-2018** წლებში განრიდებულ არასრულწლოვანთა მიერ განმეორებითი დანაშაულის ჩადენის მაჩვენებელი ხელშეკრულების მოქმედების დასრულებიდან 1, 2 და 3 წლის განმავლობაში შემდეგია: **4%-მა (2473 განრიდებული არასრულწლოვანიდან 112) განმეორებითი დანაშაული ჩაიდინა ხელშეკრულების მოქმედების დასრულებიდან პირველი ერთი წლის განმავლობაში; 7%-მა (2473 განრიდებული არასრულწლოვანიდან - 178) განმეორებითი დანაშაული ჩაიდინა ხელშეკრულების მოქმედების დასრულებიდან პირველი 2 წლის განმავლობაში; 9%-მა (2473 განრიდებული არასრულწლოვანიდან - 223) განმეორებითი დანაშაული ჩაიდინა ხელშეკრულების მოქმედების დასრულებიდან პირველი 3 წლის განმავლობაში.**

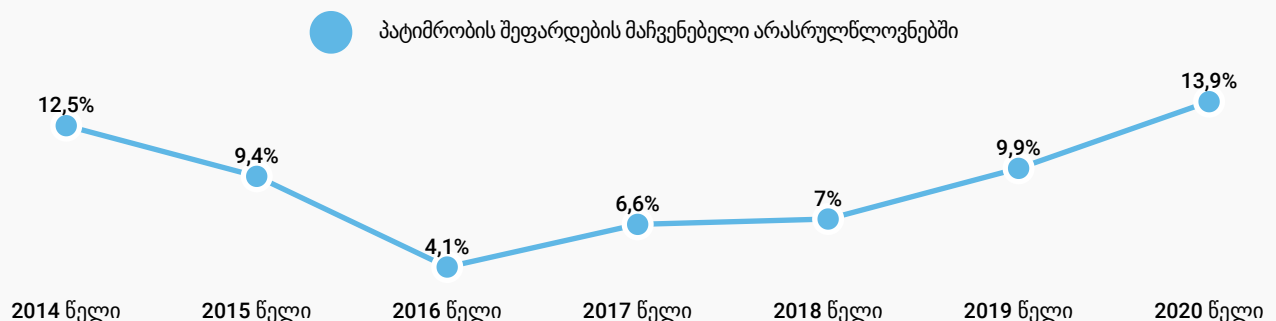

გემოაღნიშნული მონაცემების თანახმად, განრიდებულ არასრულწლოვანთა მიერ განმეორებითი დანაშაულის მაჩვენებელი 9%-ია, რაც დადებითად უნდა შეფასდეს. საერთაშორისო ექსპერტთა მიერ აღინიშნა, რომ ევროპის რიგ ქვეყნებში განრიდებულ არასრულწლოვანთა რეციდივის 20%-იანი მაჩვენებელი ფიქსირდება.

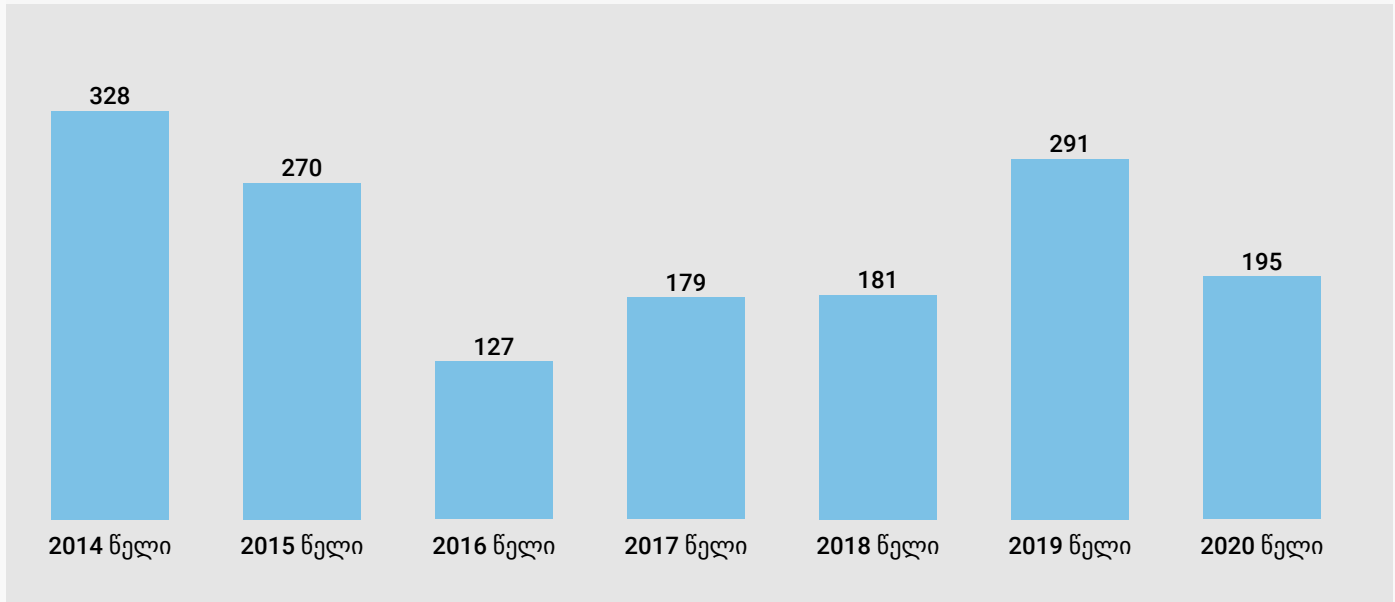
2020 წელს, 2016-2019 წლებთან შედარებით, მცირედით გაზრდილია პროკურორთა მიერ არასრულწლოვანთა მიმართ აღკვეთის ღონისძიების სახით პატიმრობის მოთხოვნით დაყენებული შუამდგომლობების მაჩვენებელი.

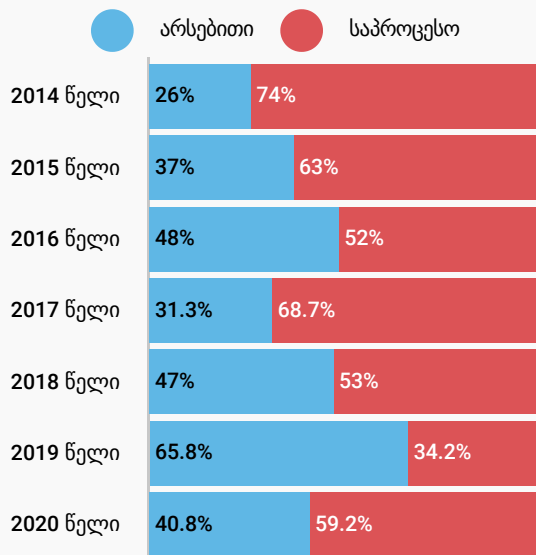
რაც შეეხება არასრულწლოვანთა მიმართ პატიმრობის შეფარდებას, აღნიშნულმა მაჩვენებელმა 2014 წელს 12,5%, 2015 წელს 9,4%, 2016 წელს 4,1%, 2017 წელს 6,6%, 2018 წელს 7%, 2019 წელს 9,9%, ხოლო 2020 წელს 13,9 % შეადგინა.

რაც შეეხება არასრულწლოვანთა მიმართ გამოტანილ განაჩენებს, 2014 წელს განაჩენი გამოტანილი იქნა 328, 2015 წელს - 270, 2016 წელს - 127, 2017 წელს - 179, 2018 წელს - 181, 2019 წელს - 291, ხოლო 2020 წელს - 195 არასრულწლოვნის მიმართ.

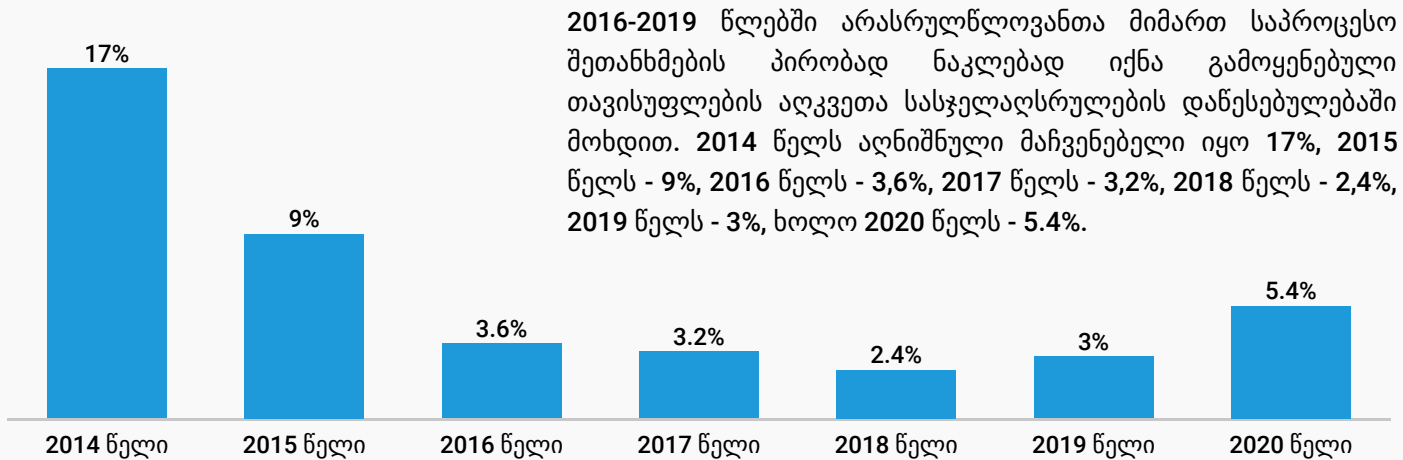
არასრულწლოვანთა მიმართ არსებითი განხილვით და საპროცესო შეთანხმებით დასრულებული საქმეები წლების მიხედვით ასე გადანაწილდა:

მონაცემების თანახმად

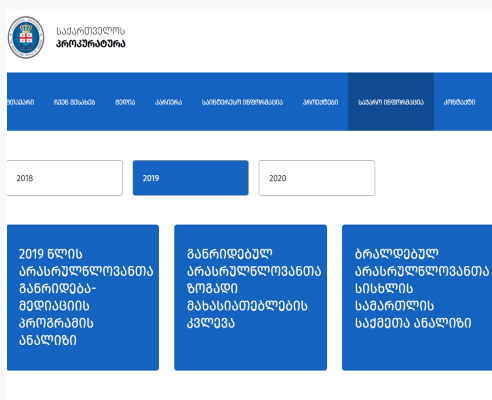
- 2014-2018 წლებში არასრულწლოვანთა მიმართ საპროცესო შეთანხმებით დასრულებული საქმეების პროცენტული მაჩვენებელი მაღალია არსებითი განხილვით დასრულებულ საქმეებთან შედარებით.
- 2019 წელს პირიქით, არსებითი განხილვით დასრულებული საქმეების პროცენტული მაჩვენებელი აღემატება საპროცესო შეთანხმების პროცენტულ მაჩვენებელს. რაც შეეხება 2020 წელს, საპროცესო შეთანხმების პროცენტული მაჩვენებელი კვლავ აღემატება არსებითი განხილვით დასრულებულ საქმეებს.

საინტერესოა არასრულწლოვანთა მიმართ გამოტანილი გამამართლებელი განაჩენების რაოდენობა. 2014 წელს სასამართლოს არასრულწლოვნის მიმართ გამამართლებელი განაჩენი არ დაუდგენია, 2015 წელს გამართლდა - 10, 2016 წელს - 6, 2017 წელს - 3, 2018 წელს - 9, 2019 წელს - 10 არასრულწლოვანი, ხოლო 2020 წელს არასრულწლოვანთა მიმართ გამამართლებელი განაჩენი არ გამოტანილა.

2016-2019 წლებში არასრულწლოვანთა მიმართ საპროცესო შეთანხმების პირობად ნაკლებად იქნა გამოყენებული თავისუფლების აღკვეთა სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში მოხდით. 2014 წელს აღნიშნული მაჩვენებელი იყო 17%, 2015 წელს - 9%, 2016 წელს - 3,6%, 2017 წელს - 3,2%, 2018 წელს - 2,4%, 2019 წელს - 3%, ხოლო 2020 წელს - 5.4%.

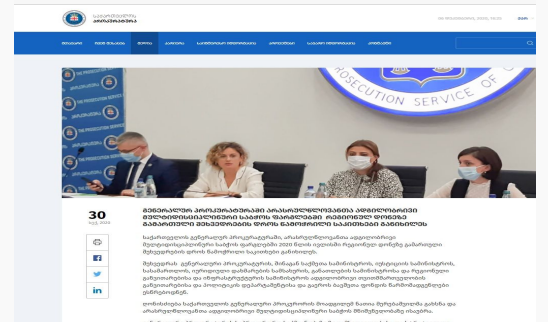
2020 წელი საკმაოდ აქტიური იყო არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების მიმართულებით.

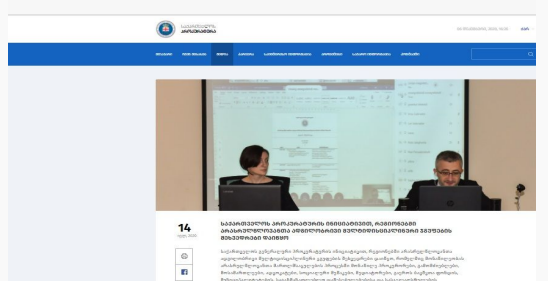
2020 წლის დასაწყისში საქართველოს გენერალური პროკურატურის საპროკურორო საქმიანობაზე ზედამხედველობისა და სტრატეგიული განვითარების დეპარტამენტმა სისხლის სამართლის საქმეთა მონიტორინგის შედეგების საფუძველზე განახორციელა მნიშვნელოვანი კვლევები და გამოაქვეყნა განრიდებულ და ბრალდებულ არასრულწლოვანთა სისხლის სამართლის საქმეთა ანალიზები. ასევე, განხორციელდა განრიდებულ არასრულწლოვანთა მახასიათებლების კვლევა, რომელიც კრიმინოლოგიური თვალსაზრისით მნიშვნელოვან და საინტერესო ინფორმაციას მოიცავს.

არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების სრულყოფის, ხარვეზების გამოსწორებისა და უწყებათაშორის კოორდინირებული საქმიანობის უზრუნველყოფის მიზნით, საქართველოს პროკურატურამ რეგიონულ დონეზე შექმნა არასრულწლოვანთა ადგილობრივი საკოორდინაციო მექანიზმი, რომელშიც პროკურატურის წარმომადგენლებთან ერთად ჩართული არიან სასამართლოს, იურიდიული დახმარების სამსახურის, შინაგან საქმეთა სამინისტროს, იუსტიციის სამინისტროს, განათლების სამინისტროსა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების წარმომადგენლები. 2020 წლის ივლისში რვა რეგიონში გაიმართა არასრულწლოვანთა ადგილობრივი მულტიდისციპლინური საბჭოს შეხვედრები. COVID19-ის გავრცელების პრევენციის მიზნით ადგილობრივმა საბჭოებმა ონლაინ სივრცეში იმუშავეს. მულტიდისციპლინური ჯგუფების ყველა შეხვედრას ესწრებოდა გაეროს ბავშვთა ფონდის წარმომადგენელი.

pog.gov.ge/news/generatur-prokuraturashi-arasrulovanta-adgilobivi-multidisciplinari-sabWos-farglebshi-region

pog.gov.ge/news/saqarTvelos-prokuraturis-iniciativIT-regionebshi-arasrulovanta-adgilobivi-m

რეგიონულ დონეზე არასრულწლოვანთა ადგილობრივი მულტიდისციპლინური საბჭოს სხდომებზე განხილულ საკითხებზე ეფექტიანი რეაგირების მიზნით, 2020 წლის 30 სექტემბერს გენერალური პროკურატურის ინიციატივით გაიმართა შესაბამისი უწყებების ცენტრალური აპარატის წარმომადგენელთა შეხვედრა, სადაც მოწვეულ სტუმრებს არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების მიმართულებით პროკურატურის საქმიანობის 6 თვის შედეგების შესახებ მიეწოდათ ინფორმაცია.

საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 31 დეკემბრის №681 დადგენილების შესაბამისად, საქართველოს პროკურატურა რთული ქცევის მქონე ბავშვების რეფერირების სისტემის მონაწილე უწყებაა. რეფერირების მექანიზმის ეფექტიანი ფუნქციონირების მიზნით, მთავრობის დადგენილების საფუძველზე, გენერალური პროკურორის 2020 წლის 6 მაისის № 52-გ ბრძანებით დამტკიცდა „რთული ქცევის მქონე არასრულწლოვანთა რეფერირების პროცედურებში საქართველოს პროკურატურის სამოქმედო ინსტრუქცია.“ 2020 წლის მონაცემებით, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს დანაშაულის პრევენციის ცენტრის, არასაპატიმრო სასჯელთა აღსრულებისა და პრობაციის ეროვნული სააგენტოს რეფერირების ცენტრში პროკურატურის მიერ 14 წლამდე ასაკის კანონთან კონფლიქტში მყოფი 36 არასრულწლოვანი იქნა გადამისამართებული.

პროკურატურა აქტიურად არის ჩართული ძალადობის მსხვერპლ ბავშვთა რეფერირების მექანიზმშიც. 2020 წლის მონაცემებით საქართველოს პროკურატურის მიერ საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, ჯანმრთელობის დაცვისა და სოციალური უზრუნველყოფის სამინისტროს სსიპ „სახელმწიფო ბრუნვისა და ტრეფიკინგის მსხვერპლთა, დაზარალებულთა დახმარების სააგენტოში“ გადამისამართდა ძალადობის მსხვერპლი/სავარაუდო მსხვერპლი 31 არასრულწლოვანი, საიდანაც 17 არასრულწლოვნის მიმართ იკვეთებოდა ფსიქოლოგიური ძალადობის, ხოლო 9 არასრულწლოვნის მიმართ ფიზიკური ძალადობის ნიშნები, 2 არასრულწლოვნის მიმართ ადგილი ჰქონდა ფიზიკურ და ფსიქოლოგიურ ძალადობას, 2 შემთხვევაში სახეზე გვქონდა უგულებელყოფა, ხოლო 1 შემთხვევაში იკვეთებოდა სექსუალური ძალადობა.

საქართველოს პროკურატურამ თბილისის პროკურატურის და თბილისის რაიონულ პროკურატურებში არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულებაში პროკურორების ვიწრო სპეციალიზაციის დანერგვა უზრუნველყო. საქართველოს გენერალური პროკურორის ბრძანებით, თბილისის პროკურატურის და თბილისის რაიონული პროკურატურების დებულებებში შევიდა ცვლილება, რომლის თანახმადაც, თბილისის პროკურატურის საპროკურორო სამმართველო და თბილისის რაიონული პროკურატურები საპროცესო ხელმძღვანელობას და სახელმწიფო ბრალდების მხარდაჭერას განახორციელებენ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ქ. თბილისის პოლიციის დეპარტამენტის არასრულწლოვნების საქმეთა მთავარი სამმართველოს წარმომადგენელ არსებულ სისხლის სამართლის საქმეებზე.

2020 წლის 25 ივნისიდან თბილისის პროკურატურის და თბილისის რაიონული პროკურატურების სპეციალიზებული პროკურორები, მხოლოდ არასრულწლოვანთა სისხლის სამართლის საქმეებზე ახორციელებენ საპროცესო ზედამხედველობას. თბილისის პროკურატურის და თბილისის რაიონულ პროკურატურებში შიდა ბრძანებით გამოიყო თითო პროკურორი, რომლებიც ეტაპობრივად გათავისუფლდებიან სხვა კატეგორიის სისხლის სამართლის საქმეებზე საპროცესო ზედამხედველობის განხორციელების და სასამართლოში სახელმწიფო ბრალდების მხარდაჭერისგან. შესაბამისად, ისინი საპროკურორო ხელმძღვანელობას განახორციელებენ, მხოლოდ არასრულწლოვანთა მიერ და მიმართ ჩადენილ სისხლის სამართლის საქმეებზე.

პროკურატურა არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების სისტემის სრულყოფისთვის აგრძელებს აქტიურ მუშაობას. იგეგმება ბავშვზე მორგებული გარემოს კონცეფციის ეტაპობრივი გაფართოება და ყოველწლიურად ერთ სტრუქტურულ ერთეულში შესაბამისი ინფრასტრუქტურის მოწყობა.

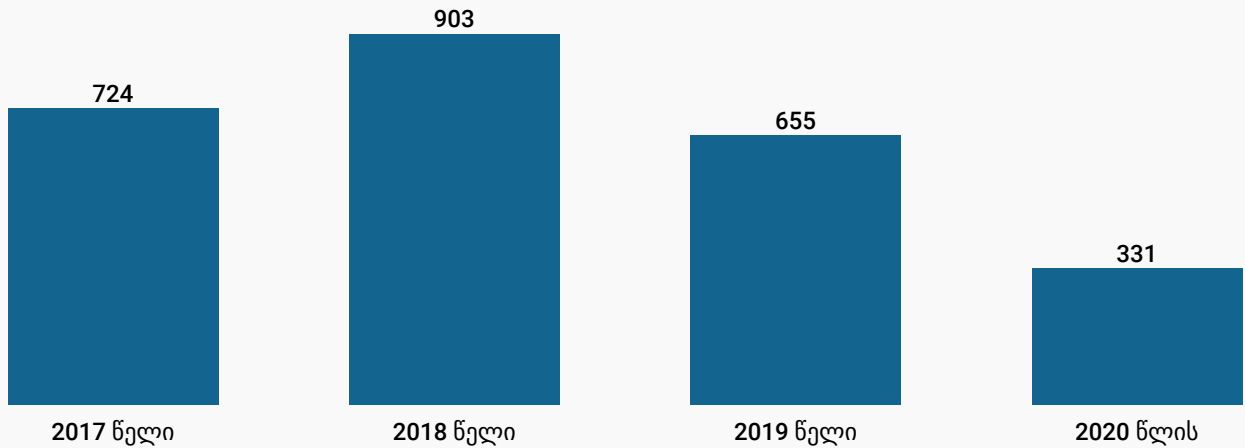
ბავშვზე მორგებული გარემო უკვე შექმნილია რუსთავისა და ხელვაჩაურის რაიონულ პროკურატურებში.

პროკურატურა, როგორც საგამოძიებო უფლებამოსილების განმახორციელებელი ორგანო

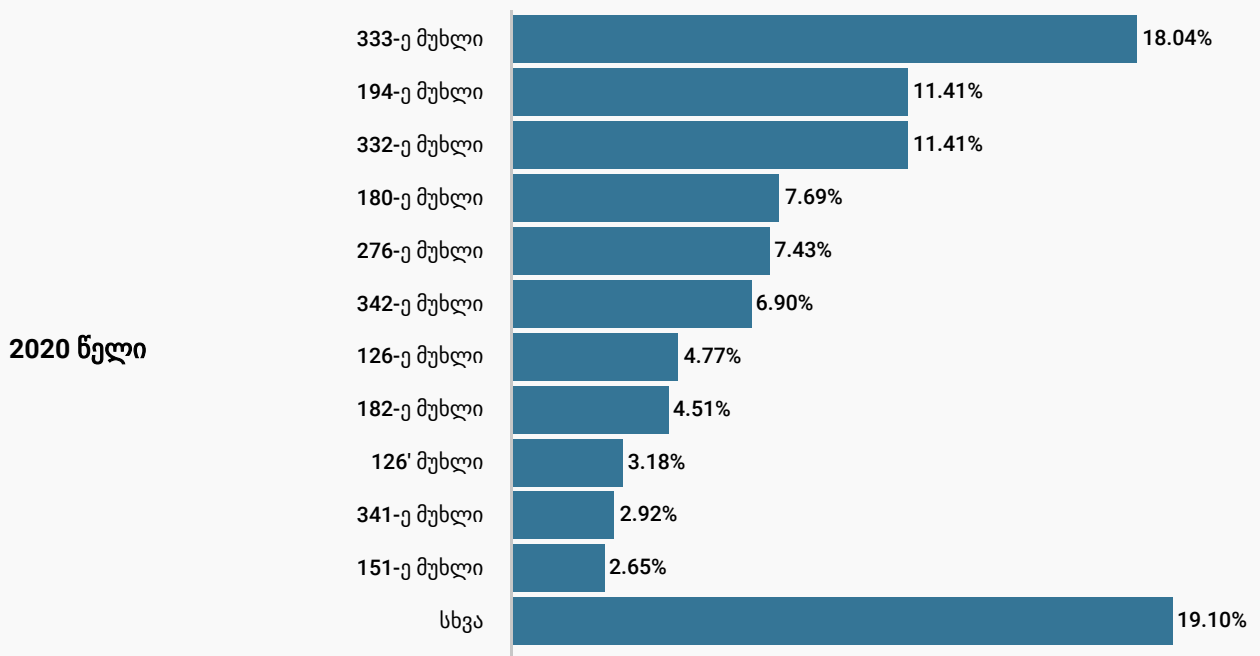
გამოძიების დაწყება

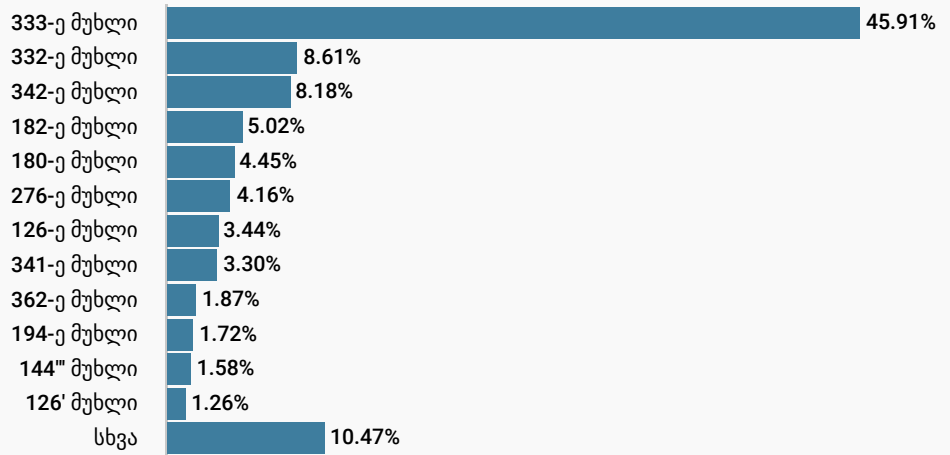
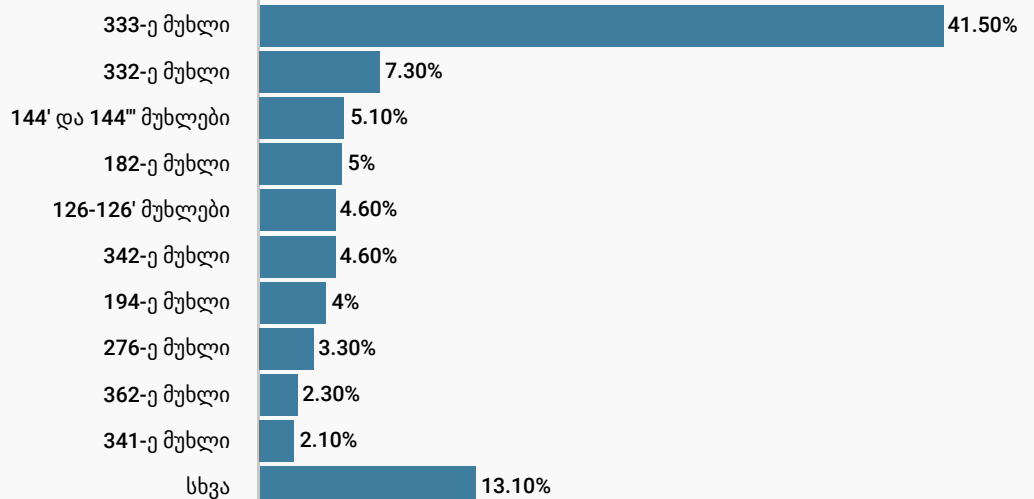
საქართველოს პროკურატურამ, როგორც საგამოძიებო ორგანომ, 2017 წელს გამოძიება დაიწყო 724, 2018 წელს - 903, 2019 წელს - 655, ხოლო 2020 წელს - 331 სისხლის სამართლის საქმეზე.

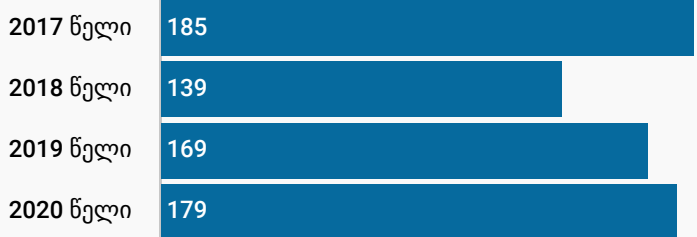
ისევე, როგორც წინა წლებში, 2020 წელსაც გამოძიება ძირითადად დაიწყო საქართველოს სსკ-ის 333-ე (სამსახურებრივი უფლებამოსილების გადამეტება), 332-ე (სამსახურებრივი უფლებამოსილების ბოროტად გამოყენება), 194-ე (უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია (ფულის გათეთრება)), 180-ე (თაღლითობა), 276-ე (ტრანსპორტის მოძრაობის უსაფრთხოების წესების დარღვევა), 342-ე (სამსახურებრივი გულგრილობა), 182-ე (მითვისება-გაფლანგვა), 126-ე-126'-ე (ძალადობა და ოჯახში ძალადობა) და 341-ე (სამსახურებრივი სიყალბე) მუხლებით.

2018-2020 წლებში გამოძიების დაწყების მუხლობრივი მაჩვენებელი

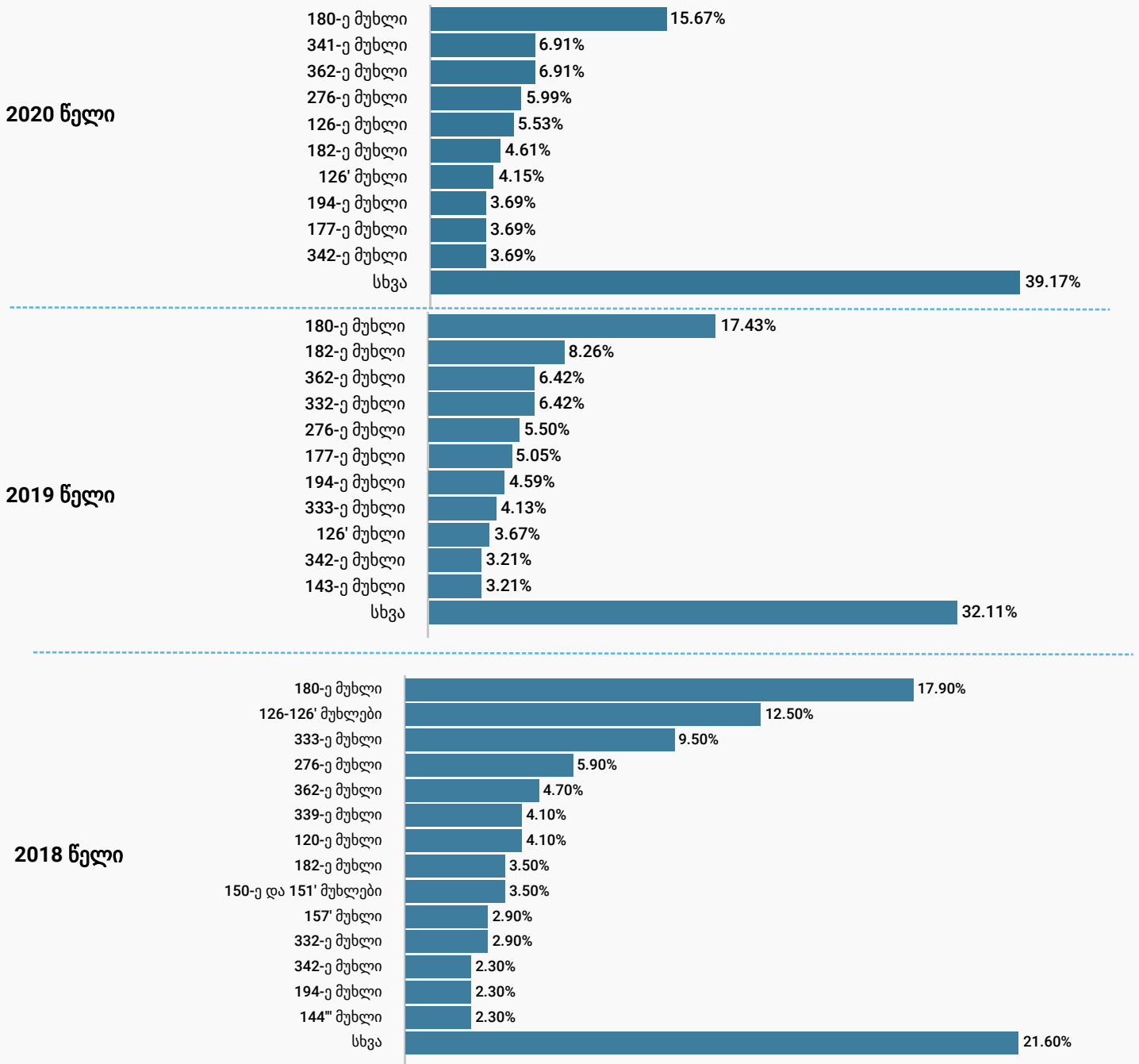
2019 წელი**2018 წელი****სისხლისსამართლებრივი დევნა**

საქართველოს პროკურატურის მიერ გამოძიებულ სისხლის სამართლის საქმეებზე 2017 წელს სისხლისსამართლებრივი დევნა დაიწყო 185, 2018 წელს - 139, 2019 წელს - 169, ხოლო 2020 წელს - 179 პირის მიმართ

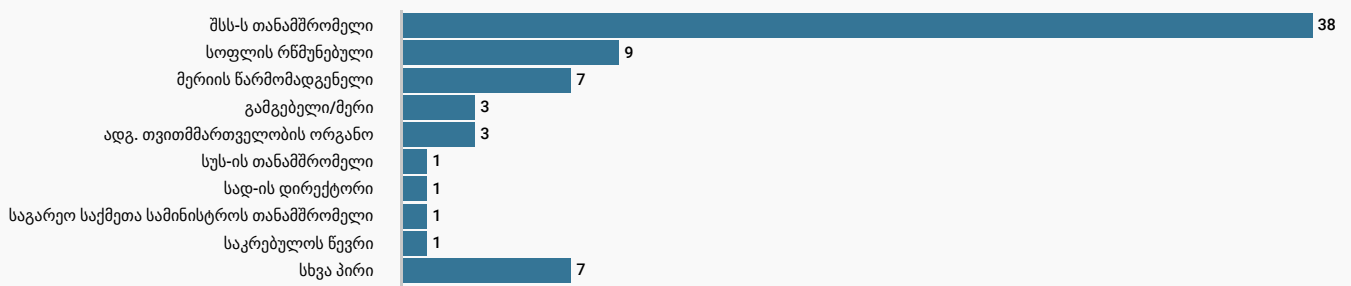
2020 წელს, ისევე როგორც წინა წლებში, სისხლისსამართლებრივი დევნა ძირითადად დაიწყო საქართველოს სსკ-ის 180-ე (თაღლითობა), 182-ე (მითვისება-გაფლანგვა), 362-ე (ყალბი დოკუმენტის, ბეჭდის, შტამპის ან ბლანკის დამზადება, გასაღება ან გამოყენება), 341-ე (სამსახურებრივი სიყალბე) და 276-ე (ტრანსპორტის მოძრაობის უსაფრთხოების წესების დარღვევა) მუხლებით.

2018-2020 წლებში სისხლისსამართლებრივი დევნის მუხლობრივი მაჩვენებელი

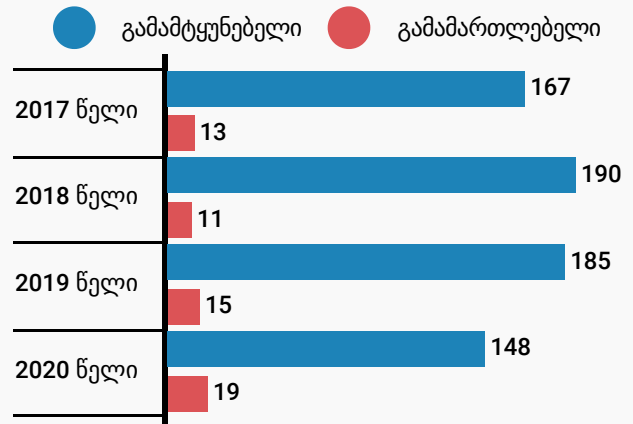
2020 წელს დევნადანწყებული 179 პირიდან 71 მათგანი (39.66%) დანაშაულის ჩადენის დროს სხვადასხვა რანგის მოხელე იყო. 2020 წელს, წინა წლების მსგავსად, დევნადანწყებულ საჯარო მოხელეთაგან უმეტეს ნაწილს წარმოადგენდნენ პოლიციელები.

საჯარო მოხელეთა მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების რაოდენობრივი მაჩვენებელი

განაჩენები

2017 წელს გამამტყუნებელი განაჩენი გამოტანილი იქნა 167, ხოლო გამამართლებელი - 13 პირის მიმართ. 2018 წელს გამამტყუნებელი განაჩენი გამოტანილი იქნა 190, ხოლო გამამართლებელი - 11 პირის მიმართ. 2019 წელს გამამტყუნებელი განაჩენი გამოტანილი იქნა 185, ხოლო გამამართლებელი - 15 პირის მიმართ. 2020 წელს გამამტყუნებელი განაჩენი გამოტანილი იქნა 148, ხოლო გამამართლებელი - 19 პირის მიმართ.

არასათანადო მოპყრობა

2020 წლის განმავლობაში ადამიანის უფლებათა დაცვის სამმართველო ყოველდღიურ რეჟიმში ახორციელებდა წამებისა და არასათანადო მოპყრობის დანაშაულებზე სისხლის სამართლის საქმეთა მონიტორინგს. მომზადდა არასათანადო მოპყრობის ანალიზი. ანალიზის მიზნებისთვის შესწავლილ იქნა მოხელის ან მასთან გათანაბრებული პირების მიერ ჩადენილი არასათანადო მოპყრობის ფაქტები, რომლებზეც გამოძიებას აწარმოებდნენ საქართველოს პროკურატურის საგამოძიებო სამმართველოები, ასევე სახელმწიფო ინსპექტორის გამოძიებაში არსებული სისხლის სამართლის საქმეები, რომლებზეც საპროცესო ხელმძღვანელობას ახორციელებდა პროკურატურა. გაანალიზდა შემდეგი ასპექტები: გამოძიებისა და სისხლისსამართლებრივი დევნის დროულად და სათანადო კვალიფიკაციით დაწყება, დანაშაულის ჩადენის ტერიტორიული განფენილობა, ბრალდებულთა და დაზარალებულთა პერსონალური მახასიათებლები. ანალიზის მიზნებისთვის ასევე შესწავლილ იქნა კერძო პირების მიერ ჩადენილი წამებისა და არასათანადო მოპყრობის ფაქტები, მათ შორის ოჯახური ნიშნით ჩადენილი დამამცირებელი და არაადამიანური მოპყრობის ფაქტები.

2020 წელს, საქართველოს პროკურატურის სტრუქტურულ დანაყოფებში, პენიტენციურ დაწესებულებებში პატიმართა მიმართ განხორციელებული არასათანადო მოპყრობის ფაქტებზე გამოძიება დაიწყო 9 სისხლის სამართლის საქმეზე. აქედან, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 144"-ე მუხლით გამოძიება დაიწყო 2, ხოლო 333-ე მუხლით - 7 ფაქტზე.

2020 წელს სისხლისსამართლებრივი დევნა დაიწყო პენიტენციური დაწესებულების 1 თანამშრომლის მიმართ, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 144"-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“, „ბ“, „ე“ და „გ“ ქვეპუნქტებით.

2020 წელს საქართველოს პროკურატურის სტრუქტურულ დანაყოფებში პოლიციის თანამშრომლების მხრიდან განხორციელებული არასათანადო მოპყრობის ფაქტებზე გამოძიება დაიწყო 44 სისხლის სამართლის საქმეზე. ყველა საქმეზე გამოძიება დაიწყო საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 333-ე მუხლით.

სისხლისსამართლებრივი დევნა დაიწყო შინაგან საქმეთა სამინისტროს 6 თანამშრომლის (პოლიციელის) მიმართ, მათ შორის:

- 3 პირის მიმართ საქართველოს სსკ-ის 333-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტით;
- 3 პირის მიმართ საქართველოს სსკ-ის 333-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „ბ“ და „გ“ ქვეპუნქტებით.

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების აღსრულება

საქართველოს გენერალური პროკურატურის საგამოძიებო ნაწილი წარმოადგენს ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების აღსრულების მიზნით საქმისმწარმოებელ კომპეტენტურ სტრუქტურულ დანაყოფს.

2020 წელს საქართველოს პროკურატურაში ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების აღსრულების მიზნით, გამოძიება მიმდინარეობდა სულ 29 სისხლის სამართლის საქმეზე, მათ შორის, ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის ზედამხედველობას დაქვემდებარებულ საქმეებზე.

აღნიშნული კატეგორიის საქმეებზე წარმოებული ეფექტიანი გამოძიებების შედეგად, 2014-2020 წლებში სისხლისსამართლებრივი დევნა დაიწყო სულ 34 პირის მიმართ, მათ შორის, 2020 წელს 4 პირის მიმართ. სასამართლო განხილვების შედეგად გამამტყუნებელი განაჩენი გამოტანილია 31 პირის მიმართ, ხოლო 4 პირის მიმართ საქმის განხილვა გრძელდება.

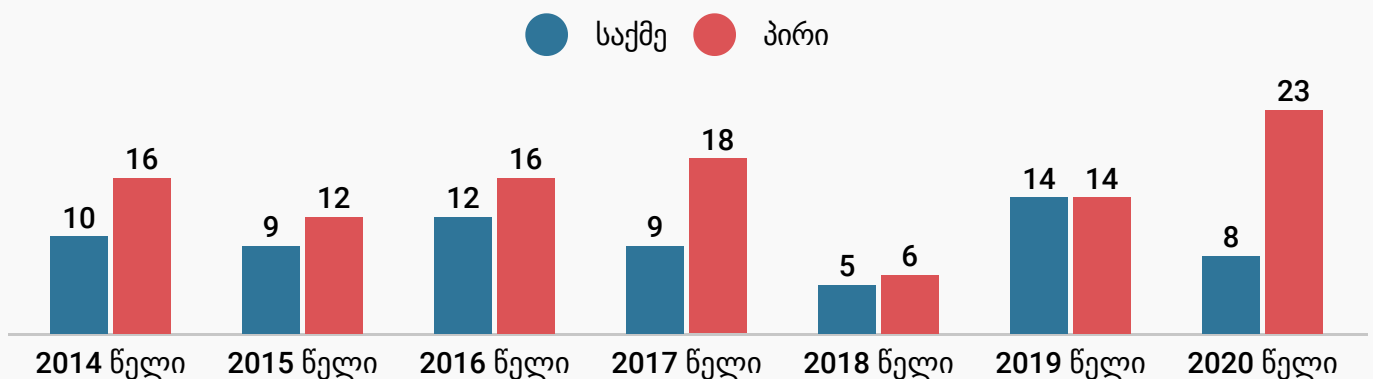
ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილების აღსრულებაზე და შესაბამისად, გამოძიების მიმდინარეობაზე ზედამხედველობას ახორციელებს ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტი.

უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია

საქართველოს პროკურატურის საქმიანობის პრიორიტეტულ მიმართულებას წარმოადგენს უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის საქმეების ეფექტიანი გამოძიება.

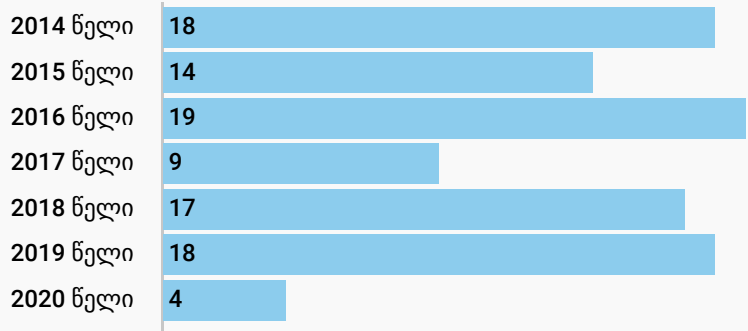
2020 წელს სისხლისსამართლებრივი დევნა 8 სისხლის სამართლის საქმეზე 21 ფიზიკური და 2 იურიდიული პირის მიმართ დაიწყო.

უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციაზე სისხლისსამართლებრივი დევნის სამმართველოს მიერ დაწყებული გამოძიებისა და სისხლისსამართლებრივი დევნის მაჩვენებელი

უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის დროს, დანაშაულებრივ საქმიანობაში იურიდიული პირების გამოყენება და ჩართულობა მზარდ ხასიათს ატარებს. მზარდია იურიდიული პირების საბანკო ანგარიშების გამოყენება დანაშაულებრივი გზით მოპოვებული დიდი ოდენობით ე.წ. „შავი ფულის“ შემოდინების და მათი ლეგალურ ფინანსურ სისტემებში ინტეგრირების მიზნით. ფულის გათეთრების და ტერორიზმის დაფინანსების რისკების შეფასების ანგარიშის თანახმად, იურიდიული პირებიდან გამომდინარე ფულის გათეთრების რისკი შეფასებულია როგორც საშუალო-მაღალი. ამდენად, იურიდიულ პირთა ჩართულობის გამოვლენა დანაშაულებრივ საქმიანობაში და მათ მიმართ ეფექტიანი სისხლისსამართლებრივი დევნის წარმოება საქართველოს პროკურატურისთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია.

რაც შეეხება გამამტყუნებელ განაჩენებს:

საქართველოს პროკურატურის საგამოძიებო დანაყოფები უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის საქმეებზე აწარმოებენ ეფექტიან გამოძიებას. აღნიშნულზე მიუთითებს ყადაღადადებული და ჩამორთმეული, დანაშაულებრივი გზით მოპოვებული ქონების მოცულობა.

წლების მიხედვით, საქართველოს პროკურატურის წარმოებაში არსებულ საქმეებზე ყადაღა იქნა დადებული დანაშაულებრივი გზით მოპოვებულ შემდეგ ქონებაზე:

- 2020 წელს - 1 459 647 ლარი, 5 722 700 აშშ დოლარი, 5 486 278 ევრო, 8 528 688.06 აშშ დოლარის და 313 772.35 ევროს ღირებულების ფასიანი ქაღალდები, 7 ავტომანქანა, 4 მიწის ნაკვეთი, 54 უძრავი ქონება;
- 2019 წელს - 191 748 ლარი, 902 974 აშშ დოლარი, 616 044 ევრო და 3 144 283 დიდი ბრიტანეთის გირვანქა სტერლინგი;
- 2018 წელს - 17 522 495 ევრო, 21 183 776 აშშ დოლარი, 16 629 ლარი, 142 834 დიდი ბრიტანეთის გირვანქა სტერლინგი და 6 357 835.91 აშშ დოლარის ღირებულების ფასიანი ქაღალდები (დაახლოებით 125 000 000 ლარი);

რაც შეეხება დანაშაულებრივი გზით მოპოვებული ჩამორთმეული ქონების ოდენობას, წლების მიხედვით, მონაცემები შემდეგია:

- 2020 წელს - 356 500 ლარი, 171 286 აშშ დოლარი, 302 810 ევრო და 2 ავტომანქანა;
- 2019 წელს - 5 საცხოვრებელი ბინა, 23 000 აშშ დოლარი და 725 000 ლარი;
- 2018 წელს - 1 საცხოვრებელი ბინა, 7 ავტომანქანა, 690 000 ლარი, 199 975 შვეიცარიული ფრანკი, 37 899 აშშ დოლარი.

აღსანიშნავია, რომ 2018 წლიდან, საქართველოს გენერალური პროკურატურის საგამოძიებო ნაწილი საქართველოს პროკურატურის 2017-2021 წლების სამოქმედო გეგმის შესაბამისად, ხელმძღვანელობს სამართალდამცავ უწყებებს შორის კოორდინაციის და თანამშრომლობის მექანიზმების გაუმჯობესების მიზნით შექმნილ მუდმივმოქმედ სამუშაო-ანალიტიკურ პლატფორმას, რომელშიც საქართველოს პროკურატურის თანამშრომლების გარდა, მონაწილეობენ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს, სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საგამოძიებო სამსახურის და საქართველოს ფინანსური მონიტორინგის სამსახურის წარმომადგენლები.

სამუშაო ჯგუფის მიზანია საქართველოში გავრცელებული ფულის გათეთრების ტიპოლოგიის ანალიზი, მაღალი რისკის მქონე სფეროების იდენტიფიცირება, პრაქტიკის განზოგადება, არსებული პრობლემატიკის ანალიზი და მათი გადაჭრის გზების დასახვა.

საქართველოს გენერალური პროკურატურის ორგანიზებით ჩატარებულმა სამუშაო ჯგუფის შეხვედრებმა ცხადყო, რომ ჯგუფის ფუნქციონირებამ უფრო ეფექტიანი და მოქნილი გახადა კომპეტენტური ორგანოები ფულის გათეთრების წინააღმდეგ ბრძოლის პროცესში. აღნიშნულის დადასტურებაა საერთაშორისო ექსპერტების დასკვნა, რომლის თანახმადაც, „საგამოძიებო უწყებებს შორის არსებობს ქმედითი თანამშრომლობა და კოორდინაცია, რომელიც საქართველოს პროკურატურის 2017-2021 წლების სტრატეგიის ფარგლებში შექმნილმა მუდმივმოქმედმა სამუშაო ჯგუფმა გააძლიერა.“

თანამედროვე გამოწვევების პარალელურად და იმის გათვალისწინებით, რომ ვირტუალური აქტივების პოპულარიზაციასთან ერთად გაიზარდა მათი გამოყენების არეალი დანაშაულებრივ საქმიანობაში, დღის წესრიგში დადგა საგამოძიებო ორგანოების მიერ ვირტუალური აქტივების მოძიების და ამოღების მიმართულებით დროული და ეფექტიანი რეაგირება.

2020 წელს საქართველოში ამერიკის შეერთებული შტატების საელჩოს მხარდაჭერით და სხვა სამართალდამცავი უწყებების წარმომადგენელთა ჩართულობით, საქართველოს პროკურატურაში შემუშავდა ვირტუალური აქტივების ამოღების შესახებ სახელმძღვანელო რეკომენდაცია. 2021 წლიდან სამართალდამცავ უწყებებს ექნებათ მისი პრაქტიკაში გამოყენების შესაძლებლობა.

შემუშავებული სახელმძღვანელო ემყარება საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკას, რომელიც დაეხმარება პროკურორებს და გამომძიებლებს სათანადო პროცედურების დაცვით, კანონიერად ამოიღონ მესამე პირების მფლობელობაში არსებული, დანაშაულებრივი გზით მოპოვებული ვირტუალური აქტივები.

ასევე აღსანიშნავია, რომ საქართველოს გენერალური პროკურატურის საგამოძიებო ნაწილი წარმოადგენს ფულის გათეთრების, საფინანსო სექტორში ჩადენილ და მატერიალური სარგებლის მიღებით მოტივირებულ კომპლექსურ დანაშაულებზე სამართლებრივი დახმარების აღმოჩენის თაობაზე საერთაშორისო თანამშრომლობის არხებით შემოსული შუამდგომლობების შემსრულებელ კომპეტენტურ სტრუქტურულ დანაყოფს. ამ მიმართულებით, 2020 წელს საგამოძიებო ნაწილმა შეასრულა 13 და გააგზავნა 29 შუამდგომლობა სამართლებრივი დახმარების აღმოჩენის შესახებ. ამავდროულად, სისხლის სამართლის სფეროში საერთაშორისო თანამშრომლობის ფარგლებში მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე, გამოძიება დაიწყო 5 საქმეზე. აღნიშნულ საქმეებზე ეფექტიანი გამოძიების უზრუნველსაყოფად, საქართველოს პროკურატურის თანამშრომლების ჩართულობით შექმნილია საერთაშორისო საგამოძიებო ჯგუფები.

Moneyval

ფულის გათეთრების ფაქტების გამოძიება და აღნიშნულ საქმეებზე სისხლისსამართლებრივი დევნის განხორციელება საქართველოს პროკურატურის კომპეტენციას განეკუთვნება. შესაბამისად, საქართველოს პროკურატურა ფულის გათეთრებასთან ბრძოლის ეროვნული სისტემის ერთ-ერთ მთავარ სამართლებრივ ინსტრუმენტს წარმოადგენს და საქართველოს პროკურატურის როლს განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს ამ პროცესში.

2020 წლის ნოემბერში ევროპის საბჭოს ფულის გათეთრებისა და ტერორიზმის დაფინანსების წინააღმდეგ მიმართულ ღონისძიებათა შემფასებელ რჩეულ ექსპერტთა კომიტეტმა (**Moneyval**) საქართველოს მეხუთე რაუნდის შეფასების ანგარიში დაამტკიცა, რომლის თანახმად, საქართველოს პროკურატურის მიერ ფულის გათეთრების და ტერორიზმის დაფინანსების წინააღმდეგ ბრძოლის ეფექტურობის გაზრდის მიზნით გატარებული ღონისძიებები, ასევე, ფულის გათეთრების გამოძიებისა და სისხლისსამართლებრივი დევნის კუთხით არსებული სტრატეგია პოზიტიურად შეფასდა.

Moneyval-ის ანგარიში ფულის გათეთრების და ტერორიზმის დაფინანსების წინააღმდეგ ბრძოლის სფეროში ქვეყნის შიდა კანონმდებლობის ფინანსური ქმედების სპეციალური ჯგუფის (**FATF**) რეკომენდაციებთან შესაბამისობის, ასევე მათი პრაქტიკაში იმპლემენტაციის ეფექტურობის შეფასებას მოიცავს.

შეფასების თანახმად

საქართველოს აქვს ეფექტიანი სამართლებრივი და ინსტიტუციური სისტემა ფულის გათეთრების დანაშაულის გამოძიებისა და სისხლისსამართლებრივი დევნისთვის. ამასთან, საგამოძიებო და საპროკურორო ორგანოები უზრუნველყოფილი არიან სათანადო რესურსით. უფლებამოსილ საგამოძიებო ორგანოებს აქვთ ადეკვატური რესურსები და წვდომა ინფორმაციაზე, რომელიც საჭიროა გამოძიების ეფექტიანად წარმართვისთვის. საქართველოს პროკურატურა და სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის საგამოძიებო დანაყოფები დაკომპლექტებულია გამოცდილი და პროფესიონალი კადრებით. მათ გააჩნიათ მრავალფეროვანი საგამოძიებო უფლებამოსილება, რაც მათ საკუთარი ფუნქციების ეფექტიანად განხორციელების საშუალებას აძლევს. საქართველოს გენერალური პროკურატურის სპეციალიზებული დანაყოფი, ეფექტურად იძიებს ფულის გათეთრების პოტენციურ დანაშაულებს ფართო საგამოძიებო ტექნიკის გამოყენებით. ასევე, პროკურატურასა და სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის საგამოძიებო დანაყოფებს შორის არსებობს ქმედითი თანამშრომლობა და კოორდინაცია, რომელიც საქართველოს პროკურატურის 2017-2021 წლების სტრატეგიის ფარგლებში შექმნილმა მუდმივმოქმედმა სამუშაო ჯგუფმა გააძლიერა. ანგარიშის მიხედვით, ქვეყანაში არ არსებობს იურიდიული ან სტრუქტურული ხელის შემშლელი ფაქტორები ფულის გათეთრების შემთხვევებზე დევნის დასაწყებად. როგორც ანგარიშშია აღნიშნული, საქართველოში გამოტანილია გამამტყუნებელი განაჩენი ყველა ტიპის ფულის გათეთრებასთან დაკავშირებით. ასევე, ქართული კანონმდებლობით შესაძლებელია დაუსაბუთებელი ქონების ლეგალიზაციისთვის პირის მსჯავრდება. აღნიშნული სამართლებრივი ნორმის გამოყენება ცხადყოფს ქართული მხარის პასუხისმგებლობას ფულის გათეთრების წინააღმდეგ ბრძოლის საქმეში.

Moneyval-მა ასევე მაღალ დონეზე შეაფასა ტერორიზმის დაფინანსების წინააღმდეგ ბრძოლის სფეროში საქართველოს პროკურატურის საქმიანობის ეფექტიანობა. ანგარიშში გაკეთებული დასკვნის თანახმად, საქართველოში კარგად ფუნქციონირებს ტერორიზმის დაფინანსების საქმეების იდენტიფიცირების, გამოძიების, პირთა სისხლისსამართლებრივი დევნის და მსჯავრდების მექანიზმი. მასში ნათქვამია, რომ საქართველოს სამართალდამცავი ორგანოების ძალისხმევა და აღნიშნულის შედეგად სასამართლოს მიერ გამოტანილი განაჩენები შეესაბამება საქართველოში ტერორიზმის დაფინანსების რისკებს. ანგარიშის თანახმად, საქართველოს გენერალური პროკურატურის სპეციალიზებულ პროკურორებს აქვთ მაღალი დონის ექსპერტიზა ტერორიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის საკითხებში.

კორუფციული დანაშაული

საქართველოს პროკურატურის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს კორუფციის პრევენცია, გამოვლენა და მის წინააღმდეგ ბრძოლა.

ქვეყანაში კორუფციული ან კორუფციასთან დაკავშირებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის მდგომარეობის გაანალიზებისა და კოორდინირებული, ეფექტიანი ანტიკორუფციული პოლიტიკის გატარების მიზნით, საქართველოს გენერალური პროკურორის სისტემაში შექმნილია სპეციალიზირებული საგამოძიებო დანაყოფი - კორუფციულ დანაშაულზე სისხლისსამართლებრივი დევნის სამმართველო. აგრეთვე, კორუფციულ დანაშაულებზე გამოძიებასა და სისხლისსამართლებრივ დევნას ახორციელებენ პროკურატურის ცენტრალური და რეგიონალური საგამოძიებო დანაყოფები.

კორუფციული დანაშაულის გამოძიების ეფექტიანობის გაზრდის მიზნით, დაგეგმილია რეფორმა, რომლის მიხედვითაც საქართველოს პროკურატურის სისტემაში მოქმედი ანტიკორუფციული საგამოძიებო დანაყოფები საქმიანობას განახორციელებენ ერთი სტრუქტურული ქოლგის ქვეშ. კორუფციულ დანაშაულზე სისხლისსამართლებრივი დევნის სამმართველოს სპეციალიზირებული გამოძიებელი ეყოლება ყველა საგამოძიებო დანაყოფში და მათი კოორდინირებული მართვა განხორციელდება ცენტრალიზებულად.

ანტიკორუფციული პოლიტიკის ფარგლებში, 2020 წელს საქართველოს პროკურატურაში კორუფციასთან დაკავშირებულ 169 სისხლის სამართლის საქმეზე დაიწყო გამოძიება. ამავე პერიოდში სისხლისსამართლებრივი დევნა დაიწყო 67 პირის მიმართ. 2020 წელს სასამართლო განაჩენი დადგა კორუფციულ დანაშაულში მხილებული 58 პირის მიმართ.

გამოძიება დაიწყო 169 საქმეზე

დევნა დაიწყო 67 პირის მიმართ

განაჩენი დადგა 58 პირის მიმართ

პროკურატურის მიერ კორუფციულ დანაშაულში ბრალდებული პირების მიმართ ხორციელდება მკაცრი სისხლისსამართლებრივი პოლიტიკა.

კორუფციასთან ბრძოლის პროცესში მნიშვნელოვანია ერთიანი პოლიტიკის დანერგვა და ეფექტიანი აღსრულების მექანიზმის არსებობა. ამ მიზნით, საქართველოს პროკურატურა აქტიურად თანამშრომლობს სხვა სამართალდამცავ ორგანოებთან, კოორდინაციას უწევს კორუფციასთან ბრძოლას და უზრუნველყოფს ინფორმაციის გაცვლას.

ანალიტიკური მიმართულების გასაძლიერებლად, საქართველოს გენერალური პროკურორის 2020 წლის 14 აგვისტოს ბრძანებით, პროკურატურის სტრუქტურულ ერთეულებს დაევალით კორუფციულ დანაშაულებთან დაკავშირებით გამოძიებისა და სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების/შენწყვეტის, ასევე სასამართლოს მიერ მიღებული შემაჯამებელი გადაწყვეტილების შესახებ ინფორმაციის მიწოდება გენერალური პროკურატურის კორუფციულ დანაშაულზე სისხლისსამართლებრივი დევნის სამმართველოსათვის. კორუფციის კუთხით ქვეყანაში არსებული ერთიანი სურათის ანალიზის შედეგად მოხდება რისკ-ფაქტორებისა და კორუფციული ინდიკატორების იდენტიფიცირება, პრიორიტეტების განსაზღვრა და ქმედითი პრევენციული მექანიზმების შემუშავება.

მნიშვნელოვან გამოწვევად რჩება საჯარო სექტორში კორუფციის პრევენციისა და კორუფციული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლაში მოქალაქეთა ჩართულობა და მათი ინფორმირებულობის გაზრდა. ამ მიმართულებითაც, დაგეგმილია და გასატარებელია ქმედითი ღონისძიებები დანაშაულის შესახებ ინფორმაციის მომწოდებელთა დაცვის და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების მიზნით.